

**Our Freedom
& Yours**

EURO-ATLANTIC FORUM
ON DEMOCRACY AND SECURITY

Instytut Studiów Strategicznych w Krakowie

30 lat historii

**Instytut
Studiów
Strategicznych
w Krakowie**

30 lat historii

Łukasz Fyderek
Agnieszka Pawnik
Anna Szymańska-Klich

Instytut Studiów Strategicznych w Krakowie

30 lat historii

Kraków 2024

© Copyright by Instytut Studiów Strategicznych w Krakowie
& Księgarnia Akademicka, 2024

pod redakcją
Anny Szymańskiej-Klich

Opracowanie redakcyjne
Justyna Zdziennicka

Projekt okładki
Marta Jaszczuk

Niniejsza publikacja powstała w ramach projektu prowadzonego
przez Instytut Studiów Strategicznych
„Wolność Nasza i Wasza” („Our Freedom and Yours”)

ISBN 978-83-8368-141-2 (druk)
ISBN 978-83-8368-143-6 (pdf)

<https://doi.org/10.12797/9788383681436>

WYDAWNICTWO KSIĘGARNIA AKADEMICKA

ul. św. Anny 6, 31-008 Kraków
tel.: 12 421-13-87; 12 431-27-43
e-mail: publishing@akademicka.pl
<https://akademicka.pl>

Euroatlantyckie Forum Demokracji i Bezpieczeństwa. Wolność Nasza i Wasza Kraków, 10-11 września 2023

Euroatlantyckie Forum Demokracji i Bezpieczeństwa, flagowe wydarzenie organizowane przez Instytut Studiów Strategicznych w Krakowie, w 2023 roku odbyło się pod hasłem „Wolność Nasza i Wasza”. W trakcie forum świętowano również jubileusz trzydziestolecia działalności Fundacji Instytut Studiów Strategicznych.

Zagadnienia podejmowane na forum koncentrowały się wokół kwestii identyfikacji i analizy trendów, zmian, które wpływają na systemy polityczne w regionie Europy Środkowej i Wschodniej oraz Eurazji. Wiele z tych zjawisk stanowi bezpośrednie zagrożenie dla demokratycznego porządku ustrojowego państw oraz ładu międzynarodowego opartego na zasadach. Katalog zagrożeń jest szeroki i obejmuje tendencje autorytarne i populistyczne, agresje zbrojne, wojny handlowe czy agresywne działania państw autorytarnych w zakresie dezinformacji, sabotażu i walki kognitywnej. Rok 2022 był dla regionu punktem zwrotnym – przede

wszystkim dla mieszkańców zaatakowanej przez Rosję Ukrainy, ale także dla europejskiej polityki. Długoterminowe skutki wojny dla Ukrainy i reszty świata nie są jeszcze znane, ale nie ulega wątpliwości, że wojna ta wpływa na międzynarodowy rozkład sił. Porządek międzynarodowy późnej epoki postzimnowojennej, jaki znaliśmy do tej pory, jest właśnie redefiniowany.

Euroatlantyckie Forum Demokracji i Bezpieczeństwa „Wolność Nasza i Wasza” składało się z dwóch części. Pierwsza część to dwudniowa międzynarodowa konferencja, która miała miejsce w dniach 10 i 11 września w Auditorium Maximum UJ w Krakowie. Druga to Szkoła Młodych Liderów, w trakcie której przedstawiciele społeczeństw obywatelskich brali udział w seminariach, warsztatach i wizytach studyjnych zorganizowanych przez Fundację Instytut Studiów Strategicznych.

Forum składało się z 11 paneli poświęconych różnym zjawiskom związanym z kondycją demokracji w Polsce, w regionie i na świecie. W pierwszym dniu skoncentrowano się na kwestiach odnoszących się do demokracji. Prezes Fundacji Instytut Studiów Strategicznych Anna Szymańska-Klich rozpoczęła tę część forum wystąpieniem, w którym podkreśliła, jak ważna w trzydziestoletniej historii Instytutu jest refleksja nad demokracją w różnych jej przejawach oraz edukacja obywatelska, kierowana zarówno do obywateli Polski, jak i innych krajów Europy Środkowej i Wschodniej. Prezes zaakcentowała długoletnie zaangażowanie Fundacji w projekty wspierające kształtowanie ukraińskiego i białoruskiego społeczeństwa obywatelskiego.

W pierwszym panelu, poświęconym zagrożeniom politycznego przywództwa w czasach niepokoju, wzięli udział: Hans-Gert Pöttering – były przewodniczący Parlamentu Europejskiego oraz były szef Fundacji Konrada Adenauera, Agnieszka Turska-Kawa, która stoi na czele Instytutu Nauk Politycznych na Uniwersytecie Śląskim, oraz Jerzy Baczyński – redaktor naczelny tygodnika „Polityka”. Ich dyskusję moderowała Dorota Wysocka-Schnepf,

dziennikarka z „Gazety Wyborczej”. Moderator zwracała uwagę m.in. na problem niestabilności politycznej i związanego z nią kryzysu zaufania do autorytetów. Hans-Gert Pöttering podkreślał znaczenie współwystępowania dwóch zjawisk – instytucji politycznych i wiarygodności polityków:

My, jako Europejczycy, nie jesteśmy obcokrajowcami – należymy do tej samej rodziny politycznej, a traktat lizboński jest podstawą naszych przekonań, a Karta Praw Podstawowych, którą miałem zaszczyt podpisać, jest podstawą naszych wartości, więc każdy w Unii Europejskiej ma prawo krytykować kogoś spoza swojego kraju. Głęboko wierzę, że w końcu prawda zwycięży i musimy oprzeć się kampaniom opartym na fałszywych wiadomościach. Tracisz sumienie i wiarygodność, a wiarygodność jest w końcu najważniejszą rzeczą w polityce i to ona ostatecznie wygrywa¹.

Nieco inne korzenie niestabilności wskazał Jerzy Baczynski. Nacisk położył on na radykalnie zmieniający się w ostatniej dekadzie ekosystem informacyjny:

Żyjemy w świecie mediów społecznościowych, co wiąże się z niesłyszana proliferacją newsów, ale też emocji i łatwych ocen. Daje także politykom możliwości, których wcześniej nie mieli, dotarcia do wyborców bezpośrednio, z pominięciem jakiegokolwiek filtra i mechanizmu selekcyjnego. Skutki tego obserwujemy w różnych krajach z różnym natężeniem. To, co jest dzisiaj chyba największym wyzwaniem dla przywódców, to konfrontacja z populizmem, czy też zakażeniem populistycznym, które ogarnia w zasadzie wszystkie systemy demokratyczne.

¹ Przywołane w tekście cytaty to fragmenty wypowiedzi prelegentów zarejestrowane w trakcie forum, zasoby ISS.

Red. Jerzy
Baczynski,
prof. Agnieszka
Turska-
Kawa

Populizmowi właśnie poświęcony był drugi panel konferencji, który poprowadziła redaktor Agnieszka Lichnerowicz z Tok FM. Dyskutanci zastanawiali się nad zdefiniowaniem i zrozumieniem tego zjawiska, wymienianego wśród najważniejszych współczesnych wyzwań stojących przed demokracjami liberalnymi. W dyskusji nad długofalowymi skutkami populistycznych narracji politycznych udział wzięli: Marjorie Castle z Uniwersytetu w Utah, Jarosław Kurski z „Gazety Wyborczej” oraz Łukasz Fyderk z Instytutu Bliskiego i Dalekiego Wschodu, szef projektu Euroatlantyckiego Forum Demokracji i Bezpieczeństwa „Our Freedom and Yours”. Łukasz Fyderk wskazał, że populizm pomimo negatywnych konotacji ma także znaczenie dla ewolucji systemów politycznych:

Populizm jest także mechanizmem wymiany elity władzy. Jeżeli jest skuteczny, przestaje być populizmem – nowa elita wygasza wątki

Spis treści

Euroatlantyckie Forum Demokracji i Bezpieczeństwa. Wolność Nasza i Wasza. Kraków, 10-11 września 2023	5
Powstanie – Międzynarodowe Centrum Rozwoju Demokracji	31
Pierwsze konferencje i droga do pracy badawczej	37
Kamienie milowe – Konstytucja 1997, przystąpienie Polski do NATO, referendum akcesyjne do Unii Europejskiej	41
Fundacja Instytut Studiów Strategicznych	45
Najważniejsze programy badawcze ISS a wydarzenia w Polsce i na świecie	47
Trzydziestolecie działalności ISS – Euroatlantyckie Forum Demokracji i Bezpieczeństwa: Wolność Nasza i Wasza	69
Inne programy ISS	75
Ludzie Instytutu Studiów Strategicznych	81
Kalendarium programów	85
Indeks osób	107

Niniejsza publikacja jest zarówno podsumowaniem, jak i świadectwem ostatnich 30 lat działalności Instytutu Studiów Strategicznych, założonego w 1993 roku pod nazwą Fundacja „Międzynarodowe Centrum Rozwoju Demokracji”.

Pragniemy przypomnieć o najważniejszych wydarzeniach, które miały miejsce podczas dotychczasowej działalności Instytutu – o celach i dążeniach Fundacji, projektach i działaniach, które przyczyniały się do ich realizacji.

Publikacja ta jest również podziękowaniem składanym wszystkim, którzy współpracowali z Instytutem, bez których wkładu wypełnienie jego misji nie byłoby możliwe.

<https://akademicka.pl>

ISBN 978-83-8368-141-2

9 788383 681412

